

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Commentarius in VIII libr. philosophicorum Arist.
exceptus a Michael Schweizer, mon. Salemitani professo -
Cod. Ettenheim-Münster 359**

Specius, Johannes

[S.l.], 1596

Quaestio 3tia

[urn:nbn:de:bsz:31-132384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-132384)

tam in arte quā in natura contingunt errores. q. quod
 in arte patet Medicis. q. in potentia n. convenientia seu
 nō comodo tunc medicinae p̄scribit. Quod in natura
 patet ex monstris. Hinc tandem fuit p̄sentia et
 lente p̄sentia coarctant sese omnia oculis ultro respiciunt
 natura pulchritudo decoris mirabilis quae res nō diffimulā
 in se p̄gruentem varietatē sic cōstituit ut eundem
 affe. aliumq. finem p̄scripto cōstitare nō potest utiq.
 q. 1. art. 1. Docent conimbr. Neq. n. varietate
 convenientia de p̄sentia aliqua inconstatōem patit;
 neq. in tanta naturam varietate stabili est autē
 utinam p̄sentia in res p̄sua in aliquod cōe bonū
 q. finem res obtinere optet uniuersa cōspirare.
 Est autē hoc bonū natura p̄sentia ordō; cuius appe
 titio & studium in solentiam potentiorū p̄sentia in
 do cōpedit; in firmiorū inuicillitate; acut contra
 risū impetu respiciat. Ac deniq. sic uniuersa ad
 temperem & moderatē; uocat ut nō tam in se
 diffidit diffidere quā in cōe factū & amicitia cō
 pre uideant.

vide conimbr.

Quaestio 3ta

Contiaes quaedam et fixe licet solita

In dicto. Primum dicitur a p̄sentia fixam et cōe. acūq. omnia q.
 p̄sentia e. ad cōmfortū
 omnium. sic manifeste declarā; q. efficiens nūq. agit nisi
 Declarā aliumq. q. nōcē opt ut finem sit a quo n.

consequendi finis a se ipsis & ad se ipsis. po
 stquam et clam e multa n. p se no amarent qm auct
 ta q ferunt ad finem: sic amara potio accepta e qua
 bitis est pp sanitatis: sicuti quam ee debeat nora
 ra mediorum qz modis de qz ordo spectata ex pte
 quam n. medicamentum quantum illig quo tpe
 habet ee debeat attendit ex sanitate. Licet n. m
 dia nebum ac mesura a fine de sumat finis
 ipse modum non ht ut recte aperit Arist 1o pte
 6. Nam sanitas ab ipse no de mesura ex potitur
 medicamenta eateqz m quatenus ut sanitate gra
 curat.

NB.

3m dictum

3tio: in fine ee pinnua intentione ultimam ex pte
 generatione: Unde hinc illud q e m in causando e ul
 mi in ostendo: qm tñ non ita se accipienda tang
 p pte ee uera: neq. n. finis p caat e uol
 anteqz sit actu ut falet si qz domum iam factam
 appetat ut sanitatis iaxi parte qferuare pntat.
 Unde nata e ita quoz dimisio qua finis diu
 duat in eos q opationi pcepitunt in quoz e pte
 one agentia minime tendunt qz eam oo casu opat
 ut eis conungi aut asfrimulari possint; quo pacto diu
 e finis non solum creatura intellectualis q ipse pte
 pt s; et talis raa q pte dicitur diuini e pte pte
 suo modo affectat. et in fine q agentia actioni

Quo modo hoc dicitur sit in
 intelligibili.

Finis dimisio.

no manibus eodem cognoscunt modica & sine in ea nullo modo apprehendant. Contra hoc deum obijci: In dem obiectio
 toum operationibus multa & admodum manifesta rōn in di
 ad rōmā; q̄ nō oīs p̄rog rōn epp̄ia sunt q̄ sine
 nō h̄ manū h̄ forte quoq; cognoscunt. H̄ns probat
 eḡ mutua Iḡatione qua int̄ se uti cōp̄uerunt
 aues n̄p̄e q̄ sibi cōp̄iunt ac inuicem respondent.
 Dem̄ q̄a in eis multa ebeant instutum insignia Āaob̄tōnes
 ut in leonib; magnanimitatib; in canib; amorib; in
 eleph̄antib; prudentia et: p̄terea q̄a eom̄ rōnula
 tanto ingenio & artificio sua opa moliant ut non
 nisi ex artis regula ad eōz rōn officere uideantur.
 Dem̄ q̄a sapienter bruta res futurab; p̄sa p̄re.
 h̄ns p̄i uisunt acutiq; mutas flumias & tempestates na
 turalib; certitudine p̄uident. Sed responder̄ Responder̄ p̄
 bruta nihil p̄rog n̄r n̄p̄e q̄a h̄ns p̄rog
 eoz ab illi ebeantib; non distingui. Dem̄
 ipsa quoq; sicut loies agendi libertate p̄dita eē
 falsum eē inde p̄ti colligunt; q̄ s̄p̄t̄ bruta B.
 p̄rog nichilō q̄dam p̄antib; n̄h̄ quā sequit̄:
 Ser̄. a. uulpes subdola s̄t; ser̄ aranea ingenio
 sa & infidiatior; ser̄ gues circumsp̄cta; ser̄ lepo
 res p̄anti; ser̄ lupi p̄dator; ser̄ apes indu
 stria; ser̄ formica p̄uida. Atq; ita h̄ns p̄e
 cied ex mutua p̄p̄ensione certum s̄nt opandi
 modū à quo non descedunt. Atq; ad sua opa certa

& nō alia sese applicant. Nō ita sgti hōes in una
specie quoniam unum certum opandi modū a nā
p̄cipuum observāt s; pro ea qua possent arbitriū
bertate varia diversissimāq; studia complēt.

Respondet ad 1^m. Ad 1^m respondet Animus s; nūmū concerta ut cū hō
emag rōis cum id signis natūty quō nō fieri potest

Respondet ad 2^m. Itaq; Ad 2^m tr̄ non nichilum s; nichilū quā
dam unū rā bñhō mēc in vitz ab agente hō

Respondet ad 3^m. Ad 3^m. opa ista quālibet rā
s; arbitriū ab illis conjiū. quō n. arbores et

Animalia facultatum in absq; sensu radices suas
tam mirabilit̄ in terra desipas ac dispersas hō
ramosq; tanto ordine ac varietate ex hūciles
sic et dmta animantes sensum opē solūq; p̄cipū

Ita q; e; velut imago grām arhō opa sua ex
quunt. s; vltimū tr̄ bellior temperatū

Et: p̄cipua idcirco dare q; cali & clementi
flupū & qualitates abstrahat factūq; p̄cipū
art eiq; rāe nēitate obtinent; q; p̄cipū
libertate p̄cipua minime sint. Itaq; rāta hō
Arhō alijq; rōhōq; & affectūq; imitant̄ p̄cipū
nom̄ in rōpōib; suis nunc s; diffundent̄

omne colligent̄ varietate. Cū nō ar hūc
qualitates p̄cipiant quā hōes illa rōhō p̄cipū
p̄cipū rōhōq; nūmū rōe occupent arq; ita
p̄cipū q; ditionib; & mutationib; nō p̄cipū

Respondet ad vltimū.

Quo bellior qualitates
tantūq; p̄cipiant quōm
hōmies!

auonodent. Veru^o in quora^o isti burloru^o n^ostin
 Ag q^o listat conho uerum e^o apud p^otes vide huc
 et col. 2. p^o 12. cum quo d^oing m^otra vide - col.
 eum illum xox e^o aliud q^ona facultatem qua^o
 dam quas qua sibi quom^oerha ut d^oscu^o m^ori
 p^oterha p^oterha q^o facultat^o de p^oantasia, q^o p^oma
 ut imaginatio qua b^onta s^o nullo d^oscu^o r^osu
 ratiocinio s^o p^oterha cognitio e^o diu^o di^o cant quid
 n^ohle sibi sit q^o noxim^o e^o incomodum.

Sto d^ont p^otes Deum no^o p^ote p^oterha n^oant^o forma^o no^o Septim^o d^octum.
 est q^ona n^ona e^o forma ut s^o ca^o includunt im^o p^oterha
 rem q^o a^o Deo p^oterha abest: p^oterha aut^o Deum sup^o
 here ca^o efficientem in s^o sit xox^o omniu^o p^oterha^o n^oant^o forma^o p^oterha^o p^oterha^o
 ator: p^oterha^o p^oterha^o in s^o sit exemplaris forma omniu^o
 onales cum ad ipsum tang^o ad fine^o ultim^o o^ora
 referant: Vide non m^o p^oterha^o d^oct^o e^o de^o ab Alberto 13.
 Magna e^o alijs - tricausalis. Hinc ille p^oterha^o p^oterha^o
 p^oterha^o de^o p^oterha^o in ca^o 2da p^oterha^o se solo s^o ca^o
 2da tm^o intelligenda e^o et ca^o efficienti e^o finali:
 xoxo aserunt p^oterha^o o^oter^o effect^o minim^o labore Septim^o d^octum.
 duas causas ut^o efficientem cum nihil e^o se fiat
 e^o firem in nihil frustra fiat saltem respectu
 ar^o v^oterha^o. p^oterha^o d^oct^o h^oing explicat^o maiori
 coland^o est h^oet omniu^o et ca^oarum con^o p^oterha^o no^o p^oterha^o intelligendum.
 ita p^oterha^o sit ut ubi^oq^o resp^oterha^o s^ont e^o efficien^o
 resp^oterha^o et n^ona e^o forma; q^ona q^oden duo h^oca^oarum

Vide - col.
 Septim^o d^octum.
 De^o d^oct^o ca^o p^oterha^o
 n^oant^o forma^o p^oterha^o
 p^oterha^o
 Septim^o d^octum.
 De^o d^oct^o h^oca^oarum
 p^oterha^o intelligendum.

gna in subtilis corpore non datur quantumlibet duo
 priora inueniantur. Illud in epica conuersione
 ubi unum eorum finis eorum efficiens & e conuer-
 so: Nam quod est pro fine pendet a fine ali-
 equo finis non uera causa dicitur: Quicquid non pen-
 det ab alio ex se non potest esse ac finis reuera
 in initium abire: Omne autem quod est est regentium
 iam a quo in esse aduenit & conuenienter de conuen-
 ditur.

Nota bene.

Pro efficiens
 finem
 in se

Quod autem nulli
 rei efficiens causa conueniat cui non est finis
 competat probatur: quia quod ab efficiente causa fit
 per actionem aliquam fit; & omnis actio perdat
 bonum & finem. Quod quod a causa efficiente fit per
 finem aliquem fit adeoque necesse finem finis
 uendicat. Item quod non potest causam efficiens
 non potest esse ab alio sed a se: quod potest esse a se
 est pro se & non pro alio: Non ergo finis potest unquam
 gratia fit. Illud quod certum est quod unquam
 materia & forma partem esse formam finale conuen-
 dere; in talia non possunt habere esse a se ali-
 adeo necesse fit ea ab alio & aliam gratia fieri.

Ad quodlibet caute
 conuenienter
 aduenienter uarietas
 conuenit.

Quod autem nulli
 conuenit dicitur quia non potest ad quodlibet reuera conuenire

quodlibet quatuor partita causarum varietas generat.

Quo dicitur Aristoteles Efficiens & finis esse sibi mutuo quantum ad hoc.

aut ob idem quod supra indicatum. Et quo dicitur illi

et ab. 2do d. nobis d. movet. Et igitur cetera

anc et Magna: de efficientibus agit per finem;

Et: Non omnes effectus de causa finalis h. illa h.

alterius gratia efficiunt. V.g. Motus magis quod efficiunt

et aia per se sunt hinc ubi: Illi u. n. g. ab. 4. pp.

le expectat causam finalem nullam tunc ut contem-

tas quod se expectat ab amica. Verum hoc dicitur

nonnulla quod si dicitur auctor scribit non usque ad e-

dati uera. Nam efficientibus se agit per finem ut

se facit: Et est omnes effectus ab ipso producantur

finem. Hoc non hinc est ex antea d. sequa p. b.

quia quod effectus ab efficiente producantur contem-

plabilis aliquid referuntur in finem nullum sine bo-

quo sine malum. Deinde posito est per impossibile quod

effectus ab efficiente producantur referri con-

tinari non possit in alium finem; in illo ipse esse

aliquid alia ratione generatum est et finis. quia bonum quod

est bonum sine finem: Et aptum quod effectibus

convenit aliquid ab eodem expectat. Sic contemplatio

finem seu causa finalis aia quatenus ea non habeat causam finalem.

aptona ad sui amorem allinit. Et est contemplatio

causam finalem. Nam hoc causa finalis

Reijuh. 2do.

Obiectio

& ee caatuz a caa finali no offent. Si beat
eam taru modo ee caa finali q post ee mediu domi
pauo q glemptat, x q. no poe ee mediu dant
pna: respectu aia q. q. d. h. magis loquor

Solutio.

tunc hui caa finali ee mediu m d. n. o. n. p. i. c. u. m. i. t.
i. p. s. e. e. f. f. i. e. n. s. e. e. f. f. e. r. t. b. y. a. l. i. q. u. o. d. i. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. q. u. o. d. f. i. n. e.
g. l. e. m. p. t. a. t. u. m. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. t. a. n. q. u. o. d. m. e. d. i. u. m. i. n. t. r. a. c. t. u. m.
A. g. i. t. u. r. p. r. o. p. t. e. a. a. f. i. n. a. l. e. m. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. e. t. e. f. f. i. c. i. e. n. s. i. e. q. u. o. d.
h. i. c. i. n. s. t. a. r. f. i. c. i. l. i. u. t. a. u. t. e. o. d. e. m. r. a. t. i. o. n. e. i. n. 2. p. o. s. t.
d. o. m. i. n. u. m. H. i. n. c. q. u. o. d. m. a. i. o. r. o. r. i. c. a. a. f. i. n. a. l. i. s. p. r. o.
e. e. m. e. d. i. u. m. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. r. e. g. a. n. d. a. i. n. t. r. a. s. i. m. p. l. e. r. d. p. r. o.
l. o. q. u. e. n. d. o.

Caput Novum.

Hoc ultimo cap. soluit altera q. s. p. i. o. n. e. s. u. p. i. o. r. i. c. a. p. i. t. u. l. i.
p. o. s. i. t. a. m. i. d. e. q. u. o. m. o. d. o. r. e. s. p. e. c. i. f. i. c. a. s. i. n. t. r. e. c. i. t. a. t. a.
c. e. l. e. s. t. i. a. l. e. s. i. n. e. r. e. p. t. i. c. o. m. p. o. n. i. t. q. u. a. r. u. m. a. l. t. e. r. a. e. s. t. p. r. o.
p. r. o. p. t. e. d. i. c. t. a. u. t. s. o. l. e. m. o. r. i. g. i. n. e. A. l. t. e. r. a. e. s. t. s. u. p. p. o. s. i. t. i. o.
t. i. o. e. u. t. e. q. u. i. b. e. t. a. l. i. a. s. p. o. t. u. l. a. r. e. p. o. t. s. i. c. i. n. a. l. i. q. u. o. d.
n. a. t. u. r. a. l. i. b. u. s. n. e. c. e. s. s. a. r. i. u. m. e. s. t. m. i. x. t. u. m. c. o. r. r. u. m. p. i. q. u. o. m. i. a. m.
e. s. t. f. a. c. t. u. m. e. x. m. a. t. e. r. i. a. l. i. s. & a. n. i. m. a. l. i. s. & n. e. c. e. s. s. a. r. i. u. m. e. s. t. a. n. i. m. a. l. i. s.
h. o. r. e. o. u. l. o. s. p. r. i. m. u. m. e. s. t. s. i. m. p. l. e. r. r. e. c. i. t. a. t. s. e. c. u. n. d. u. m. i. n.
e. x. s. u. p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. i. d. e. q. u. o. d. s. i. d. e. b. e. a. t. i. n. d. e. r. e. Q. u. o. m. o. d. o.

Duplici ratione
= Sa.